

Chatscha speziala da tschiervs è puspe necessaria

Statistica da Chatscha auta 2012: Bunas chatschas da chamutschs e da chavriels

■ **(cc) Bunas chatschas da chamutschs e da chavriels han procurà per chatschadras e chatschaders per gronda part cuntents, malgrà che la chatscha da tschiervs è stada plitost sut la media. Tranter las regiuns datti dentant differenzas.** Per ademplir la planisaziun da la chatscha è ina chatscha speziala da tschiervs necessaria en bunamain tut las regiuns, ina chatscha speziala da chavriels dovri mo pli en ina dimensiun fitg restranschida. Ils gronds effectivs da selvaschina ston vegnir adattads a la capaciad da lur quartiers d'enviern.

L'onn 2012 n'hai strusch dà naiv durant il mais da chatscha auta settember. Savens dentant han plievgia, tschajera e favugn impedì d'ir a chatscha. Perquai che las pastgiras d'atun eran per gronda part verdas, èn las cundiziuns da pavel en ils asils da selvaschina ed en il parc naziunal svizzer stadas bunas. Tenor l'experientscha ha quai medemamain consequenzas negativas per l'intervenziun en las populaziuns da tschiervs.

En la cumparegliaziun da plirs onns han ins stuì registrar ina chatscha da tschiervs plitost sut la media, entant che la chatscha da chavriels e da chamutschs ha gì buns resultats. 5477 persunas, vul dir 165 chatschadras e 5312 chatschaders, èn sa participadas a la chatscha auta grischuna 2012.

Cundiziuns betg idealas, sajettà memia paucs tschiervs

Cun 2823 tschiervs sajettads durant la chatscha auta grischuna è vegnì cuntanschì mo in resultat sut la media. Il dumber da tschiervs sajettads variescha dentant da regiun a regiun.

Cun excepziun da la Bregaglia n'èn ils plans da prelevaziun betg vegnids ademplids en il chantun.

Las relaziuns da vegetaziun ch'èran il settember anc sco durant la stad, il fatg

ch'il temp da copulaziun ha cumenzà pli tard e relaziuns disfavouravlas da l'aura èn ils motivs ils pli impurtants ch'il dumber da tschiervs sajettads è bunamain daper-tut sut la media. Tar las excepziuns positivas tutgan las vals grischunas dal sid, la Tumleastga e la regiun da Valragn.

Cun passa 1548 taurs-tschierve cumparegliaziun cun 1275 vatgas-tschierve è la relaziun tranter ils animals sajettads masculins e feminins pli equilibrada che auters onns. Ils effectivs da tschiervs vegnan regulads en emprima lingia sur la part feminina da la populaziun resp. sur la prelevaziun d'animals feminins. Tras la chatscha d'atun duai vegnir fatga l'intervenziun necessaria tar ils animals feminins tut tenor il basegn regional.

Chatscha da chavriels sorprendentamain buna

Suenter las navadas da l'ultim enviern

il Grischun dal nord po il resultat da la chatscha da chavriels vegnir designà sco sorprendentamain bun. Cun 1501 bucs-chavriel sajettads è il resultat bain in pau mender che l'onn passà. Las bundant 1000 chauras-chavriel sajettadas signifitgeschan in resultat levamain meglier che l'onn 2011. Ina clera differenza da qualitad sa mussa tar la furma da las trofeas. Suenter in enviern miaivel èn vegnids sajettads en il Grischun dal sid bucs-chavriel fermes. Tut auter è quai stà en il Grischun dal nord. En 11 da 27 regiuns resp. regiuns parzialas sto il dischequilibrer tar la relaziun tranter animals masculins e feminins anc vegnir cumpensà tras la chatscha d'atun.

Ils dus ultims dis da chatscha èn vegnids sajettads en Engiadina 25 ansiels-chavriel. En las regiuns Sur Funtauna Merla (Engiadina'ota), Zernez-Ardez e Val Müstair n'è ina chatscha d'atun sin chavriels betg necessaria.

Buna chatscha da chamutschs

Cun bundant 3000 chamutschs èn vegnids sajettads cleramain dapli animals che l'onn precedent. Uschia èn vegnids sajettads quasi tants animals sco planisà. La protecziun supplementara da la chaura-chamutsch durant quatter dis da chatscha è bain vegnida crititgada da numerus chatschaders, ha dentant gidà a limitar l'intervenziun en ils effectivs da chamutschs. Quai è stà l'intenziun, cunquai ch'ins ha observà durant ils ultims 20 onns ina reducziun dals effectivs da chamutschs en numerusas regiuns dal chantun. Tras questa strategia da chatscha precauta duai vegnir evità ch'er la chatscha chaschunia in svilup negativ dals effectivs da chamutschs.

Ils gronds effectivs da tschiervs e da chavriels pretendan ina realisaziun consequenta da la planisaziun da la chatscha.

Perquai ch'il dumber da tschiervs sajettads sa chatta sut la media, dovri en bunamain tut las regiuns dal chantun ina chatscha d'atun sin tschiervs. Grondas chatschas d'atun èn ina giada dapli necessarias en ils conturns dal parc naziunal svizzer. Il plan da prelevaziun da la proxima chatscha d'atun è bain pli aut ch'ils ultims 5 onns, dentant pli bass ch'ils onns 2004 e 2006.

En pliras regiuns è il plan da prelevaziun da chavriels vegnì ademplì gia durant la chatscha auta. Tar il chavriel sa concentreschan las intervenziuns anc necessarias oravant tut sin ils territoris da l'ost dal chantun.

Cuntrari als chamutschs ed als capricorns han ils effectivs da tschiervs e da chavriels ina gronda rata da reproducziun. L'effectiv da primavaira da questas duas spezias crescha annualmain per bundant in terz fin l'atun. Per il tschierv signifitgescha quai in augment annual da var 5000 animals. D'ina dimensiun correspondent sto esser il dumber d'animals sajettads per cuntanscher almain ina stabilisaziun dals effectivs da tschiervs en il chantun. La chatscha d'atun vul adattar ils effectivs da selvaschina a lur quartiers d'enviern. Uschia vegn realisada la mesura da tgira la pli impurtanta, numnadamain d'adattar la grondezza dals effectivs da selvaschina a la capaciad da lur spazi da viver. En la Mesolcina vegnan er sajettads portgs selvadis durant la chatscha d'atun.

Per la chatscha d'atun èn s'annunziads 2400 chatschadras e chatschaders che adempleschan ina incumbensa impurtanta cun adattar ils effectivs da selvaschina a lur quartiers d'enviern. Cun ina chatscha consequenta pon vegnir reducidas las perditas tras selvaschina disgraziada durant l'enviern. Plinavant vegnan sminuids resp. impedids donnus vi dal guaud e vi da culturas agricolas.

Damai ch'ins ha sajettà memia pac tschiervs è ina chatscha speziala puspe necessaria.

MAD

